

Recursos Didàctics per a la Formació Bàsica

2013/2014

Codi: 42969

Crèdits: 10

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
4313817 Formació de persones adultes	OT	0	2

Professor de contacte

Nom: Arturo Noguerol Rodrigo

Correu electrònic: Artur.Noguerol@uab.cat

Utilització d'idiomes

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Prerequisits

Els i les estudiants que no proveniu d'estudis de pedagogia o de professorat és recomanable que es familiaritzin amb el marc teòric de referència dels corrents de pedagògics, concretament en tot allò que fa referència als aprenentatges curriculars i les característiques introduïdes per l'enfocament per competències: els projectes d'aula, la interdisciplinarietat, la telecol·laboració....

Objectius

1. Elaborar recursos didàctics aplicats a la formació bàsica d'adults (FBA)
2. Analitzar, valorar i aplicar propostes curriculars per a la FBA.
3. Conèixer i aplicar metodologies específiques per als diferents programes de formació bàsica: formació instrumental, educació secundària per a persones adultes i cursos d'accés a diferents trams del sistema educatiu.

Competències

Formació de persones adultes

- Analitzar, sintetitzar, organitzar i planificar projectes relacionats amb el seu àmbit d'estudi.
- Construir eines i instruments per a la detecció de necessitats formatives i estratègies d'intervenció en les institucions i contextos de la FPA.
- Detectar i analitzar les necessitats formatives de la població adulta.
- Dissenyar i aplicar plans, programes, projectes, accions i recursos per a la formació de persones adultes (FPA).
- Que els estudiants siguin capaços d'integrar coneixements i enfrontar-se a la complexitat de formular judicis a partir d'una informació que, tot i ser incompleta o limitada, inclogui reflexions sobre les responsabilitats socials i ètiques vinculades a l'aplicació dels seus coneixements i judicis
- Que els estudiants sàpiguin comunicar les seves conclusions, així com els coneixements i les raons últimes que les fonamenten, a públics especialitzats i no especialitzats d'una manera clara i sense ambigüitats
- Treballar i dirigir equips interdisciplinaris en entorns diversos.
- Utilitzar les noves tecnologies de captació i organització d'informació per solucionar problemes en l'activitat professional.

Resultats d'aprenentatge

1. Adequar els continguts de tot tipus que estructurin les activitats didàctiques tenint en compte la lògica de la disciplina i els processos d'aprenentatge.
2. Adquirir criteris de rigor i valoració per a la selecció de fonts d'informació i de mitjans informatius per

- ajudar la formació i autoformació de les persones adultes.
3. Adquirir les estratègies necessàries perquè les persones en formació siguin capaces d'explicitar les seves necessitats.
 4. Adquirir recursos vocals i corporals, amb domini de les tècniques d'expressió, per comunicar-se de manera efectiva i per gestionar els grups d'estudiants.
 5. Analitzar la intervenció educativa feta per un mateix en funció de les finalitats de la institució.
 6. Avaluar el procés que es produeix durant les pràctiques formatives per ser conscient de l'adequació de la proposta.
 7. Col·laborar amb els altres membres del grup per aconseguir les finalitats que s'ha marcat el grup.
 8. Conèixer i valorar les diferents teories i models d'elaboració de propostes educatives i formatives.
 9. Desenvolupar exposicions que reflecteixin la creació d'un raonament autònom propi i ben fonamentat a través de diferents fonts de coneixement.
 10. Elaborar un pla d'innovació per a institucions de formació de persones adultes.
 11. Escollir o articular aquells recursos didàctics que són més adequats a les característiques dels diferents col·lectius que acudeixen a la formació de persones adultes.
 12. Identificar els coneixements conceptuals, procedimentals i actitudinals previs a partir dels quals es realitzarà la pràctica formativa.
 13. Identificar els indicadors de la motivació i els interessos de les persones que acudeixen a la formació.
 14. Interessar-se i valorar positivament les diferents opinions i els diferents tipus d'actuació dels membres del grup.
 15. Mostrar un pensament educatiu propi a partir del coneixement dels referents teòrics i històrics de l'educació.
 16. Reconèixer en les diferents modalitats formatives i els plantejaments educatius els elements que poden ajudar a solucionar les necessitats de formació.
 17. Saber interpretar el que volen dir les persones en formació amb les seves manifestacions i ajudar-los a ser conscients de la seva situació i possibilitats.

Continguts

- Les competències bàsiques de la població adulta en la societat del coneixement.
- El currículum de la formació bàsica i l'organització dels aprenentatges.
- Disseny d'estratègies metodològiques i dispositius didàctics de la FBA.
- Definició d'objectius: del nivell macro al nivell micro. Selecció i organització de continguts i materials de suport.
- Modalitats formatives: formació presencial i formació no presencial (distància tradicional, on line, mobile learning). Formació semipresencial (blended-learning). Formació personalitzada: Autoafirmació.
- Programació per tasques
- Metodologies centrades en l'activitat del participant: l'aprenentatge reflexiu i l'aprenentatge col·laboratiu.
- La perspectiva comunicativa de l'aprenentatge de llengüesLa vida quotidiana como eix d'aproximació als aprenentatges científics i acadèmics.
- Els processos de comunicació i difusió cultural dirigits a la població adulta.

Metodologia

Seguint les propostes acordades per la coordinació del Màster, la metodologia contemplarà la participació de l'estudiantat, a partir d'un conjunt de propostes d'activitat i d'estratègies que permetin la construcció compartida de significats dels continguts específics del mòdul.

El mòdul s'enten com una unitat docent integral, que no comprèn la divisió en blocs com a àmbits aïllats. El professorat de cada bloc respon a aquest programa comú, en el qual es vol afavorir la participació conjunta de diversos docents.

Les sessions del mòdul contemplaran aproximacions teòriques de presentació de continguts i conceptes fonamentals del mòdul en classes magistrals o expositives, a partir de les quals es realitzaran activitats de participació com debats, tallers, grups de discussió, simulacions, classes de resolució de problemes, anàlisi

crítica de documents, materials i programes, i de l'aplicació de tècniques concretes; també el seguiment de l'elaboració de treballs.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Sessions presencials	62,5	2,5	2, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 11, 13, 14, 15, 16
Tipus: Supervisades			
Elaboració del portfoli	15	0,6	2, 3, 4, 5, 8, 10, 13, 14, 15, 16, 17
Recull de les lectures i seguiment del treball	22,5	0,9	1, 2, 3, 5, 8, 9, 11, 12
Tipus: Autònomes			
Elaboració del treball final i de les evidències de cada bloc	70	2,8	1, 3, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 15, 17
Lectures obligatòries i altres personals.	80	3,2	1, 2, 5, 8, 11, 12

Avaluació

En tractar-se d'un màster professionalitzador basat en competències, l'avaluació serà contínua, formativa i acumulativa. Les diferents activitats d'aprenentatge comportaran l'elaboració de treballs d'apropament al comportament competencial que acabaran amb un procés guiat de reflexió que serà avaluat.

Concretament l'avaluació del mòdul es farà a partir de l'elaboració d'un portfoli de recopilació d'evidències sobre les informacions o materials de cadascun dels blocs del mòdul (almenys una evidència per cada bloc, que cada professor especificarà i recollirà en la darrera sessió del bloc). Les evidències han de poder assegurar que l'estudiant posi en pràctica les competències del mòdul.

Així mateix, s'haurà de realitzar un treball de disseny i aplicació d'un procés d'ensenyament-aprenentatge, en el qual la còpia o plagi de material, tant en el cas de treballs, pràctiques o exàmens implica una qualificació final de suspès de l'assignatura.

Conseqüentment, nota final serà el resultat de l'apreciació de l'equip docent del mòdul, a partir de les evidències del portfoli, del treball final i del seguiment de la participació en les activitats realitzades a l'aula. L'assistència a classe és obligatòria: l'estudiant ha d'assistir a un mínim d'un 80% de classes, en cas contrari es considerarà no presentat.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Assistència i participació activa.	15%	0	0	2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 13, 14, 15, 16
Carpeta de l'estudiant	60%	0	0	2, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 15, 16
Lliurament del treball final.	25%	0	0	1, 3, 4, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 17

Bibliografia

Asociación Barró. Relatos de Gitanas. Madrid: Editorial Popular

Arnaus, Remei, Concepción Jaramillo, Rosa Casado y otras. Saberes, experiencias y (des)aprendizajes entre mujeres. Monogràfic núm.18, Revista Diàlogos.Educación y Formación de personas adultas.

Ayuste, A. et al. 1994. Planteamientos de la pedagogía crítica. Barcelona: Graó.

Buttarelli,A; Muraro, L, I altres.(2001). Una revolución inesperada. Simbolismo y sentido del trabajo de las mujeres. Madrid:Narcea.

Buttarelli, A; Muraro, L. I Rampello, L., 2000. Dues mil i una dones que canvien la Itàlia. València: Denes I Crec, 2004

Caramés, Marta ((2001). Esmorzant entre dones. Una experiència en educació d'adultes. Revista, Duoda, núm.20, del Centre de Recerca de Dones de la Universitat de Barcelona

Colectivo Escuela de Adultos de Hortaleza. 1988. Educación de adultos y acción participativa. Madrid: Popular - MEC.

Debón, N., Llop, M. 1995. La formación básica de personas adultas. ¿Retórica o Dialéctica? Valencia: Nau Llibrera.

Diotima. (2002). El perfume de la mestra. En los laboratorios de la vida cotidiana.Barcelona: Icària.

Edwards, D i Marcer, N. 1987.El conocimiento compartido. Barcelona: Paidós.

Egan, K. 1994. Fantasía e imaginación. Madrid: Morata.

Flecha, R. 1994. Educación de personas adultas. Barcelona: El Roure.

Freire, P. 1987. L'educació com a pràctica de la llibertat. Vic: Eumo

Freire, P. 1990. La naturaleza política de la educación. Barcelona: Paidós, 1990.

Freire, P. i Macedo, D. 1989. Alfabetización. lectura de la palabra y lectura de la realidad. Barcelona: Paidós.

García Carrasco. 1991. La educación básica de adultos. Barcelona: CEAC.

Giroux,H. (1990). Los profesores como intelectuales. Barcelona: Paidós.

Giroux, H. Flecha, R. 1992. Igualdad educativa y diferencia cultural. Barcelona: El Roure.

Hernández, F. i Ventura, M. 1992. La organización del currículum por proyectos de trabajo. Barcelona: Graó - ICE UB.

Larrosa, J y Skliar,C. (Coords) (2001). Habitantes de Babel. Políticas y poéticas de la diferencia. Barcelona:Laertes.

Larrosa, Jorge i Pérez de Lara, Núria(comps). Imágenes del otro. Barcelona: Virus.

Macedo, D.; Dendrinos, B; Gounari, P. (2003) Lengua, ideología y poder. La hegemonía del Inglés. Barcelona: Graó, 2005

Molina Rodríguez-Navas, P. (coord). (2000). Nuestra historia. Taller de historia de Pallejà. Ed. Diàlogos, S.L i Ajuntament de Pallejà.

Pérez de Lara, Núria.(2000). La capacidad de ser sujeto .Más allá de las técnicas en educación especial. Barcelona:Laertes.

Piussi-Letizia, A.M.(ed).(1997) Saber que se sabe. Barcelona: Icària.

Piussi, Anna M. y Mañeru, Ana (editoras) (2006). Educar, nombre común femenino. Barcelona: Octaedro.

Rivera, M. Milagros. 2001. Mujeres en relación. Barcelona: Icaria.

Rivera, M. Milagros, 2005. La diferencia sexual en la historia. València: Publicacions de la Universitat de València.

Tennant, M. 1991. Adultez y aprendizaje. Barcelona: El Roure.

Torres, J. 1998. Globalización e interdisciplinar: el currículum integrado. Madrid: Morata.

Bibliografia específica del Bloc 1: Disseny d'estratègies metodològiques i dispositius didàctics per a les diferents modalitats de FBA

AREA, M.; PARCERISA, A.; RODRÍGUEZ, J. (coords.) (2010) Materiales y recursos didácticos en contextos comunitarios. Barcelona. Graó. Col. Acción comunitaria y socioeducativa

AYUSTE, A. et al. 1994. Planteamientos de la pedagogía crítica. Barcelona: Graó.

BONALS, J. (2000). El trabajo en pequeños grupos en el aula. Barcelona. Graó.

CANO, E. (2005) Com millorar les competències dels docents. Guia per a l'autoavaluació i el desenvolupament de les competències del professorat. Barcelona. Graó.

CASAMAYOR, G. (coord.) (2007) Els "trucs" del formador. Art, ofici i experiència. Barcelona. Graó. Col. Desenvolupament personal del professorat

CASAMAYOR, G. (coord.) (2008) La formación on line. Una mirada integral sobre el e-learning, b-learning... Barcelona. Graó. Col. Crítica y Fundamentos

Colectivo Escuela de Adultos de Hortaleza. 1988. Educación de adultos y acción participativa. Madrid: Popular - MEC.

DEBÓN, N., LLOP, M. 1995. La formación básica de personas adultas. ¿Retórica o Dialéctica? Valencia: Nau Llibrera.

FLECHA, R. 1994. Educación de personas adultas. Barcelona: El Roure.

FREIRE, P. I MACEDO, D. 1989. Alfabetización. lectura de la palabra y lectura de la realidad. Barcelona: Paidós.

GINÉ, N. i PARCERISA, A. (2003). (coords.) Planificación y análisis de la práctica educativa. Barcelona: Graó.

HERNÁNDEZ, F. I VENTURA, M. 1992. La organización del currículum por proyectos de trabajo. Barcelona: Graó - ICE UB.

IMBERNON, F. (1995) La programación de las tareas del aula. Buenos Aires. Ed. Magisterio del Río de la Plata.

MONEREO, C. (coord) (2005) Internet y competencias básicas. Aprender a colaborar, a comunicarse, a participar, a aprender. Barcelona. Graó

TORRES, J. 1998. Globalización e interdisciplinar: el currículum integrado. Madrid: Morata.

Bibliografia específica del Bloc 2: Ensenyar i aprendre Llengua i Comunicació en el marc de la FBA.

Cassany, D. (1993) La cuina de l'escriptura. Empúries

COE (2000) Marc Europeu Comú de Referència...

<http://www6.gencat.net/llengcat/publicacions/marc/index.htm>

Noguerol, A. (1989b): Tècniques d'aprenentatge i estudi, *Aprendre a l'escola*. Barcelona: Guix, (Hi ha una edició en castellà)

Noguerol, A. (2005). Ensenyar i aprendre llengua i comunicació en una societat multilingüe i multicultural. En Departament d'Educació, Pla Nacional per a l'Educació. *Debat Curricular*. (pàgs. 9-47). Barcelona: Generalitat de Catalunya (consultable a <http://www.aspepc.cat/modules.php?op=modload&name=News&file=article&sid=53&mode=thread&order=0&tho>)

Noguerol, A. (2008). El tratamiento integrado de las lenguas en el marco europeo. *Textos de Didáctica de la Lengua y de la Literatura*(47), 10-19.

Solé, I. (1992) *Estrategias de lectura*. Graó-ICE

Bibliografia específica del Bloc 3: Ensenyar i aprendre matemàtiques

Graduï's: Ara pot. Matemàtiques i ciències naturals. Generalitat de Catalunya. Departament d'ensenyament. 2001.

Díez-Palomar, J. et al. (2002). *Matemáticas. Educación de personas adultas*. Barceona: El Roure.

Groenestijn, M. & Lidenskov, L. (2007). *Mathematics in action. A handbook for teachers in adult education*. ALL foundation: Netherlands.

Bibliografia específica del Bloc 4: Ensenyar i aprendre reflexivament i col·laborativa ciències socials.

Lectures

PICHER, M. (2007). "Democratic Process and the Theater of the Oppressed". *New directions for adult and continuing education*, Volume 2007, Issue 116 pp. 79-88. Disponible en la base de dades ERIC.

TRILLA, J. (2001). "Paulo Freire y la educación aliberadora" en *El legado pedagógico del siglo XX para la escuela del siglo XX*, pp.313-340. Barcelona. Graó.

Bibliografia

ANTONS, K. (2001). *Práctica de la Dinámica de grupos*. Barcelona. Herder.

BOAL, A. (2002). *Juegos para actores y no actores*. Barcelona. Alba Editorial.

CARIDE, J. y VIEITES, M. (Coord.) (2006). *De la educación social a la animación teatral*. Gijón. Trea.

FREIRE, P. (1997). *Pedagogía del oprimido*. Mexico. Siglo XXI Editores.

FRANCIA, A. y MATA, J. (2005). *Dinámica y técnicas de grupo*. Madrid. CCS Editores.

FRITZEN, S. (1999). *Setenta Ejercicios Prácticos de Dinámica de Grupo*. Santander: Sal Terrae.

HERNÁNDEZ, F.(2003). *Didáctica de las ciencias sociales, geografía e historia*. Barcelona. Graó.

TRILLA, J. (2001). *El legado pedagógico del siglo XX para la escuela del siglo XXI*. Barcelona. Graó.

Bibliografia específica del Bloc 5: Ensenyar i aprendre ciències experimentals.

Izquierdo, M. *La V de Gowin*. Alambique

Izquierdo, M., Aliberas, J. (2004). *L'activitat científica escolar. A Pensar, actuar i parlar a la classe de ciències*, pp. 73-85. Colecció 'Materials', Publicacions de la UAB.

Sanmartí, N., Jorba, J., (1996). *La regulación de los aprendizajes*. MEC

